

Az ötvenhatos győri forradalmi eseményekről

A győri forradalmi események kezdetét a budapesti október 23-i hatalmas tömegtüntetés jelentette. A hírközlő eszközök ugyan gyér tudósítást adtak, de az éjféli vonattal a Pestről érkezők és a vasúti szolgálati telefon jó tájékoztatással szolgált. Másnap a Győr-Sopron Megyei Hírlap részletesen beszámolt a Budapesti Műszaki Egyetem, a Petőfi Katonai Akadémia és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia fiataljainak a Petőfi- és a Bem szobornál történt tömegtüntetéséről. Az újság első oldalán felhívással fordult a megye lakóihoz: „Őrizzétek meg nyugalmatokat. Tartsatok ki szilárdan jogos követeléseink, a demokratizálás folyamata mellett!” E számot a megjelenése után a hatóságok elkobozták.

Október 23-án két órakor – valószínű a budapesti események hatására – összeült a Petőfi Kör vezetősége és javaslatokkal fordult a város dolgozóihoz. Ebben leszögezték, hogy a munkások óhaja a párt központi bizottságának azonnali összehívása és a munkába vonják be Nagy Imrét. Rákosi Mátyást zárják ki a párt vezetéséből, hívják vissza az országgyűlésből és az Elnöki Tanácsból. Farkas Mihályt nyílt tárgyaláson vonják felelősségre. Hozzák a közvélemény tudomására az ország urániumkészletének hasznosítására vonatkozó terveket. A kormány biztosítsa a munkások jogos követeléseinek megvalósítását politikai és gazdasági téren.

Egymást érték a különböző szervezetek gyűlései, követelései. Október 24-én a gyárakban és az üzemekben a munkások csoportosan hallgatták a rádió híreit és tárgyalták az eseményeket. Az elégedetlenség legnagyobb gócpontja a Magyar Vagon- és Gépgyárban, valamint a Hajtóműgyárban volt. A forradalom kitérésének napja előtt a Hajtóműgyárban – ahol dolgoztam – érezni lehetett a munkások között járva, hogy az elégedetlenség a dolgozók erőteljes fellépéséhez fog vezetni. Az irányítás, a munkafegyelem teljesen kicsúszott a gazdasági- és műszaki vezetők, de a pártszervezet kezéből is. Egész gépsorok álltak, az emberek csoportokba verődve a Petőfi Kör követeléseit tárgyalták.

Október 23-án Menyhárt Miklós villanyszerelő Budapesten járt kiküldetésben. Másnap beszámolt a rádió és a Szabad Nép székháza körüli fegyveres harcra. A munkások forrongása a beszámoló hatására fokozódott: kokárdákat készítettek, követeléseket fogalmaztak.

Október 25-én a gyár vezetése – a szakszervezettel és a pártvezetéssel karöltve –, a műszaki dolgozókat kilenc óra felé azzal a céllal küldték ki a városba, hogy a „nemzeti színű szalagos huligánok” garázdálkodásairól számoljanak be és ha lehet akadályozzák meg tevékenységüket. Délután háromnegyed egykor hangzott el a rádióban: „Magyarok! Lobogózzátok fel házaitek!” Rövid idő alatt megjelentek a gépeken a piros fehér zöld nemzeti színű zászlók, a munka teljesen leállt; a dolgozók engedély nélkül, csoportosan hagyták el az üzem területét és a város különböző helyein gyülekeztek. A feszültség nőtt, a megyei pártbizottság székházát szovjet páncélosok őrizték.

A városháza előtt Tihanyi Árpád tanár elszavalta a Nemzeti dalt és a Szózatot. Többen a városháza homlokzatára másztak és összetörték, majd ledobták a vörös csillagot.

Két kőmíves kötőrő kalapáccsal szétverte a téren álló szovjet emlékmű figuráit. Egy fiatalember kötelet kötött az oszlop tetején lévő csillagra és a tömeg lerántotta a földre. Teherautóval próbálták elhúzni a tömböt, de nem járt sikerrel, erős betonból készült.

Nagyobb csoport vonult a megyei párt házhoz. Itt Földes Gábor, a Kisfaludy Színház főrendezője mondott beszédet, majd elszavalta a Nemzeti dalt. A diákság eskütevő kézzel ismételte: „A magyarok istenére esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!” Hortobágyi János első és Takács András másodtitkár is szólni akart a tüntetőkhez, de a „népharag” elől bemenekültek az épületbe.

Kisebb csoport gyülekezett a börtön előtt – kb. 20-30 fő – és követelték a politikai foglyok kiszabadulását. A börtön parancsnoka javasolta, hogy egy választott küldöttség menjen be az épületbe és vizsgálja meg a bentlévőket; politikai foglyok nincsenek a cellákban csak köztörvényesek. Közben a tömeg folyton nőtt. Teljesen ellepte a Jókai-, Révai-, Sztálin utcát és az Eötvös ligetet: körbefogva a börtönt. A tárgyalás közben egy kisteherautón, a Jókai utca felől felfegyverzett ÁVH-sok törtek utat a tömeg között. Géppuskával több sorozatot leadtak a levegőbe (a lövedékek nyomai sokáig megvoltak a MÁV lakóház párkánya alatt). A szűk helyen összezsúfolt tüntetők menekülni próbáltak, ez csak részben sikerült. Ekkor sebesült meg egy eltévedt golyótól a vasúti gólyahídon álló Kocsis Géza, a Kisalföldi Gépgyár dolgozója. A teherautón álló fegyveresek füstbombákat dobáltak az emberek közé, amit azok vissza hajigáltak. Félelmetes látvány volt, amikor a felocsult tömeg visszatért, vissza özönlött. A kocsirol Máté Mária 20 éves takarítónő egy lőszeres dobozt akart lehúzni, az egyik ÁVH-s lelötte. Egy ismeretlen nevű tanárnő kiütötte a karhatalmista kezéből a géppisztolyt. A fegyverek a tömegre szegeződtek. Újra menekültek a tüntetők, ki merre tudott. Sokan a vasúti építkezésen ásott mély gödörbe ugráltak; többen a börtönépületben kerestek menedéket; a fegyveresek utánuk, de az előkertben megálltak és a kerítésen át néztek farkaszemet a tömeggel, mely lassan újra visszaszivárgott. E sorok írója is a börtön folyosóján lévő WC-ben talált oltalmat. Az utcáról behozták Máté Máriát és az egyik helyiség fenyőfaasztalára fektették: mellkaslövést kapott, már halott volt. Az épületből sikerült ép bőrrel kijutni a Jókai utcai vaskapun, melyet a felkelők kidöntöttek. A szomszédos Révai Miklós gimnázium udvarán embergyűrű vette körül Halász Ödön 18 éves cőszerelőt. Nyakszirtlövés érte. Ápolták, de az élet már alig lobogott benne: rövidesen meghalt.

Késő délután újabb tüntetés kezdődött, a tömeg másodszer is a megyei párt ház elé vonult; akkor már ott magyar páncélosok álltak a szovjet tankok helyett. Ekkor lövések is eldördültek az épületben lévőkhöz és a tüntetők között: sebesülés nem történt.

Még aznap, Vörös Jenő újságíró kiadta az első roslapot, mely Győr dolgozóihoz szólt:

Győr dolgozói!

Csütörtök délután indokolatlan fegyverhasználat következtében a börtön előtt tüntetők közül többen megsebesültek, illetve meghaltak.

Mélységesen elítéljük ezt a gyalázatos akciót és követeljük, hogy a felelősöket azonnal törvény elé állítsák! –

Helyeseljük Nagy Imre elvtárs ígérését, hogy a szovjet katonák elhagyják hazánk területét. Nem látjuk indokát, hogy szovjet tankok kihívóan Győr utcáin állnak. Követeljük rendünk és nyugalmaink érdekében, hogy hagyják el Győr utcáit!

Egységesen állunk Nagy Imre elvtársban, az új magyar kormány mögött. Fegyelmetlenül és nyugodtan bízva Nagy Imre elvtársban, várjuk követeléseink, a főiskolások 14 pontjának teljesítését!

A nagy munkásfelvonulás október 26-án történt. Félnyolckor a Hajtóműgyár dolgozói – az üzem a vagongyár területén volt – a szereldében gyülekeztek. Cseri Imre párttitkár felállt egy emelvényre és a munka folytatására szólította a dolgozókat. A

pesti felkelőket ellenforradalmár provokátoroknak, csöcseléknek nevezte. Beszéde olaj volt a tűzre. A szónok kénytelen volt elmenekülni. A munkások követelték a kivonulást a városba és megindultak a kijárat felé.

Szabó Jenő szerszámlakatos javasolta, hogy előbb minden üzemszervező válasszon egy küldöttet, akik képviselni fogják a gyár dolgozóit a városi pártbizottságon a tárgyaláson. A megválasztottak között volt Menyhárt Miklós és Szabó Jenő is. Csak részben tudták összeállítani a követelési pontokat, mert a munkások megindultak. Ekkor Menyhárt Miklós telefonált Markó Gyula megyei tanács elnökének – a pártvezetés ott gyülekezett –, hogy a dolgozók kivonulása megkezdődött. A cél, a Városháza; legyenek ott a város, a megye politikai vezetői a követelések átvétele céljából.

A Hajtóműgyár dolgozóihoz csatlakoztak a vagongyáriak is és nemzeti színű zászlók alatt, Kossuth nótákat énekelve megindultak két irányból – a *dunakapui* és a főportán keresztül – a város felé. A IV-es portán kivonulók Szabó Jenő vezetésével a Liszt Ferenc utcán lévő megyei tanács felé tartottak. A küldöttséget fogadta Markó Gyula elnök, majd rövid tanácskozás után ő is a tüntetők felvonulásához csatlakozott. A pártbizottság emberei a Városháza irányába eltávoztak.

A vagongyári főportán át több ezer ember rendezett sorokban, fegyelmelzenen vonult a Sztálin úton – ma Szent István út – a Városháza felé. A környező utcákon feltűntek a győri gyárak és intézmények tömött oszlopai nemzeti színű zászlóerdő alatt. Rövid idő alatt 15-20 ezer ember hömpölygött az utcákon vidám dalokat énekelve: mintha majális lett volna! A volt Gabonavásár téren épült házak egyikén lévő Sztálin reliefet létrán állva egy fiatalember leverte. A tömeg lelkesen megéljenezte és tovább zengett, ki tudja hányszor: „*Kossuth Lajos azt üzent...*”

A tüntetők tábora egyre dagadt. A megyei pártház előtt elfordultak a Bajcsy-Zsilinszky utca felé, mert téves információ alapján azt hitték, hogy ott lakik a szovjet konzul. A két irányból érkezett tüntetők – mint két széles folyam – a város közepén találkoztak. Menyhárt Miklós kiadta a jelszót: *Irány a Városháza!* Odaérkezve a Hajtóműgyár kb. 10 fős küldöttsége felment a tanácsterembe. Menyhárt Miklós az erkélyen lévő mikrofonhoz lépett és felhívta a dolgozókat, hogy válasszanak nagyobb vállalatokként és intézményekként két-két megbízottat, hogy kellően képviselve legyenek Győr város dolgozói a tárgyalásokon. Ezután mondtuk el követeléseinket a jelenlévő politikai vezetőknek, újra megfogalmaztuk pontjainkat és elhatároztuk, hogy küldöttség viszi Pestre a Kormányhoz. Az erkélyen ott volt Markó Gyula megyei elnök és több pártbizottsági tag. A tömeg igen nyugtalan volt. Be akarta törni a Városháza nagy tölgyfa kapuját, hogy be tudjon hatolni az épületbe, így kényszerítve a gyors megegyezést. Pillanatnyilag csak úgy tudtuk csillapítani a helyzetet, hogy az erkélyen elkezdtük énekelni a Himnuszt: többször is. Csak akkor nyugodtak meg a kedélyek, amikor a közeli Frigyes laktanyából megjelent egy honvédszakasz nemzeti színű zászlóval és felmenve az erkélyre, a vezénylő tiszt bejelentette a honvédek csatlakozását a tüntetőkhez.

Közben összeállt a Pestre menő küldöttség. Helyet foglalt benne Markó Gyula, a megyei tanács elnöke, Takács András, a megyei pártbizottság másodtitkára, Menyhárt Miklós és Szabó Jenő hajtóműgyári munkások, két fő vagongyárból, egy textiles és egy postás dolgozó. A két kocsit a megyeházáról indult, rajtuk a következő felirással: *Győr város küldöttei*. Csak Budáig jutottak. Itt egy géppisztolyos nemzetőr igazoltatta őket. Igen nehéz helyzet alakult ki, mikor az ifjú forradalmár meglátta Takács András párttagsági könyvét. Pestre nem sikerült átmenni, mert a hidakat páncélosok őrizték és több helyen fegyveres harc folyt. Ezért egy diákotthonba tértek be és telefonon továbbították a kormányhoz a győri munkások követeléseit. Kora este értek haza. A Városháza előtt nagy tömeg várta a küldöttséget. A beszámolót Menyhárt Miklós tartotta az erkélyről. A tüntetők nem voltak megelégedve az eredménnyel. Minden-

képpen be akartak hatolni az épületbe; a kemény tölgyfaajtó most is erősebb volt, nem engedett!

A küldöttség Pesti tartózkodása alatt, október 26-án déli 12 órakor megalakult az Ideiglenes Győri Nemzeti Tanács Szigethy Attila vezetésével és felhívással fordult a Kormányhoz, a lakossághoz. Tudtul adták, hogy a nép jogos követelését támogatják, köztük az államvédelmi hatóság azonnali felosztatását is. Közben a tömeg megostromolta az ÁVH-sok épületét és tűzharc nélkül elfoglalta. Az Ideiglenes Nemzeti Tanács nem tűrte, hogy fosztogatók garázdálkodjanak a városban – ekkor a rendőrség még nem állt a felkelők oldalára –, ezért – szölt a felhívás – nemzeti színű karszalagos honvédek tartják fenn a rendet.

Az események hatására a pártvezetők Vámoszabadinál elhagyták az országot és Szlovákiában kértek menedéket.

Másnap – október 27-én – sorra alakultak a gyárakban a munkástanácsok. A Hajtóműgyárban is létrejött titkos választással. A 21 tagú tanács elnöke Glück Béla lett, titkára Szabó Jenő, tagjai voltak többek között Regényi Antal, Müller Mihály munkások, magam a műszakiakat képviseltem. Hárman: Kümmel Emil mérnök, Regényi Antal fogazó és jómagam az igazgatótanácsnak is tagjai voltunk. A végleges munkástanács választásnál a vagongyári munkástanácshoz, a városi- és a megyei munkástanácshoz is delegáltak. A jegyzőkönyvet Paveszka Ida vezette. A feljegyzéseket később a rendőrség elkobozta és az ügyészség a vádemelésnél felhasználta a munkástanács-tagok ellen.

Október 27-én a munkástanács szolgálattételre a Városházára, Szigethy Attilához, az Ideiglenes Győri Nemzeti Tanács elnöké:ez rendelt. Itt találkoztam Gőcze Tiborral – volt osztálytársammal –, Gőcze Géza volt kommunista polgármester fiával, akit szintén Szigethy Attilához osztottak be. Szigethy Attilának a Városháza első emeletén két helyiség állott rendelkezésére. A belsőben tárgyalt a forradalom vezetőivel, a külsőben mi ketten voltunk és fogadtuk, eligazítottuk azokat, akik az elnökhöz voltak hivatalosak. Ténykedésünk közben, délután megjelent egy rendőrőrnagy – valószínű Éliás Ferenc – vezetésével kb. 30 rendőr. Kívánságuk az volt, hogy fel akarnak esküdni a forradalom szent eszméjére. Haladéktalanul jelenttem az esetet Szigethy Attilának, aki tüstént kijött, összeölelkezett a rendőrtiszttel és bevitte az irodájába. Ez idő alatt a rendőrök a sapkájukról a csillagot leszedték – a földön összetiporták – és kértek valami megkülönböztető jelet és igazolványt, amiből kitűnik, hogy a forradalom támogatói. A helyiségben állt egy szekrény, a légoltalmi parancsnokság – polgári védelem – karszalagai, iratai, könyvei, pecsétjei voltak benne. A rend őrei olyan hevesen követelődtek látható jelvény után, hogy benyúltunk egy üveges szekrénybe és minden válogatás nélkül kivettünk egy köteg nemzeti színű V jelű karszalagot. Volt ott más formájú is, tehát pusztán véletlen, hogy a V betűs karszalag lett a forradalmi szervezetek jelvénye. Kértek a rendőrök igazolványt is. Azt szintén a szekrényből vettük elő. Ugyanis volt ott egy csomó felvágott vékony kartonpapír jegyzetek céljából, azonkívül különböző pecsétek egy dobozban. És mindenkinek adtam egy V betűs karszalagot, Gőcze Tibor pedig a szekrényben talált egyik „tetszetős” pecsétet ráütötte a kis kartonpapírra. Ezzel az aktus befejeződött. A rendőrtiszt Szigethy Attilával tárgyalt tovább, a rendőrök pedig felvették a szolgálatot. A karszalagnak utóélete is volt a megtorlásnál. A bíróság azzal vádolta a Dunántúli Nemzeti Tanács tagjait, hogy a V betű „vegyi harcot jelentett” és a nemzetőrök a vegyi fegyver használatától sem riadtak vissza.

Magam is kaptam – most már legális formájú, géppel írt – igazolványt, amely az összes államhatalmi szervek és az üzemek munkástanácsaihoz szabad bejárást nyújtott és viselhettem a V betűs karszalagot. Az igazolványt Győr Város Munkástanácsa nevében Tihanyi Zoltán városi tanács tag írta alá. A dátum viszont téves, mert október 26 szerepel rajta.

Szigethy és Éliás megbeszélésének eredményeként Krecz Géza honvédőrnagy bevonásával megkezdtek az új karhatalom, a nemzetőrség megszervezését. A parancsnoki beosztást Molnár Barna rendőrszázados október 29-én vállalta el. A rendőrség kebelén belül is megalakult a forradalmi bizottság, az összekötő a két karhatalom között Márfi István megyei rendőrkapitány lett. November 2-án létrejött a megyei karhatalmi alakulat dr. Germán László parancsnoksága alatt, majd a járási parancsnokokat is kinevezték.

A győri forradalmi megmozdulások fontos eszköze volt a Szabad Győri Rádió, melynek adása október 27-én indult. Egész nap tájékoztatta a lakosságot híreivel. Tárgyilagosságára felfigyeltek a balatonszabadi nagyadó munkatársai és a Petőfi adón is a győrit sugározták. A balatonszabadi adó munkástanácsa javasolta, hogy a győri stúdió *Szabad Petőfi Rádió Győr* néven jelentkezzen. A 43-as rövidhullámon október 31-én Szabad Petőfi Rádió II. Győr kezdte meg adását. Ezzel a győri rádió az egész világon hallható lett. A Szabad Petőfi Rádió Győr november 3-án adott utoljára külön műsort a vagongyári munkástanács felhívására. Október 4-én a Szabad Kossuth Rádióval együtt közvetítették a híreket, amikor Nagy Imre 5 óra 20 perckor drámaian bejelentette a szovjet támadást. Győr szabad rádiója 8 óra 7 perckor nemult el végleg.

A győri rádió adásából az egész Dunántúl megismerte a megyei nemzeti tanács működését és ennek nyomán más megyék is keresték a kapcsolatot a győriekkel. Érelődött a Dunántúli Nemzeti Tanács megalakulása. Október 29-én – különböző hírközlő eszközökkel – felkérték a dunántúli megyék tanácsait, hogy küldjék el megbízottjaikat egy közös szervezet létrehozására Győrbe.

Október 30-án du. négy órakor a dunántúli megyék mellett a Borsod-Abaúj-Zemplén és Bács-Kiskun megye küldöttei is eljöttek. Képviseletük magukat a tatabányai a dorogi és a bakonyi bányászok. Megjelentek a csepeli munkások képviselői is. A mintegy 400 küldött a Városháza dísztermében tartotta alakuló ülését. Elnöknek Szigethy Attilát, helyettesévé Horváth Endre bányászt választották. A harmadik tag Kemendy Béla ezredes, hadtestparancsnok lett. Az új szervezet egyöntetűen és világosan leszögezte, hogy nem törekszik ellenkormány alakítására (bár ulti erre kísérlet). Bizalmáról biztosította Nagy Imre kormányát és a munkástanácsokat a sztrájk befejezésére szólította fel. A Dunántúli Nemzeti Tanács november elseji ülésén határozatot fogadott el, ezt széles körben ismertette a lakossággal. A határozatban a Tanács szükségesnek tartotta a nemzetőrség széleskörű szervezését, kiképzését; az élelmiszer és egyéb tartalékkészlet gyűjtését és a szállítóeszközök üzemképes állapotának megőrzését. Felkérte a kormányt a határok fokozottabb ellenőrzésére. A Tanács Nagy Imre rádiónyilatkozata alapján bizalmat érzett a miniszterelnök iránt, és a sztrájkjog elismerése mellett, a körülményekből kifolyólag a munka azonnali felvételét tartotta indokoltnak.

November 2-án – pénteken – összeült a Magyar Vagon- és Gépgyár munkástanácsának testülete. A tanácskozáson résztvettem, mint a Hajtóműgyár képviselője. A hozott döntések befolyásolták az összes dunántúli gyár és üzem magatartását, mert a gépgyár munkáslétszámánál fogva, de a gyártmányai miatt is vezető szerepet játszott az iparban. A munkástanács határozata: A munkásság helyeseli Nagy Imre miniszterelnök bejelentését a semleges Magyarországról és annak garantálására a négy nagyhatalmat kéri fel. A varsói szerződés felmondását és a szovjet csapatok eltávolítását is elengedhetetlennek tartotta a munkástanács. Támogatásukról biztosították a Dunántúli Nemzeti Tanácsot és Nagy Imre miniszterelnököt abban a kérdésben, hogy a bánya-, élelmiszeripar és a közlekedés területén a munka induljon be. A vagongyári munkások vállalták a MÁV, a bánya és élelmiszeripari vállalatok, valamint a dunántúli közüzemek karbantartási és felújítási munkáit; megtagadták viszont a szovjeteknek szóló export teljesítését addig, amíg a szovjet katonaság el nem hagyja az országot. Követelték

Csergő, Czottner, Kossa és Apró miniszterek leváltását, helyettük szakminisztereket kértek a tárcák élére. A Vagongyári Munkástanács leszögezte, hogy ellenzi a bankok, hitbizományok, nagyüzemek tőkés tulajdonba való visszaadását; de ellene volt határozottan mindennemű rákosista-sztálinista restaurációnak is.

A Vagongyári Munkástanács ülése után a Hajtóműgyári Munkástanács úgy ítélte meg, hogy a kívánt politikai- és gazdasági követelés, ha nehezen is, de megvalósíthatónak látszik, ezért november 5-én – hétfőn – ideiglenes jelleggel a sztrájkjogot fenntartva – a dolgozóknak a munka felvételét javasolta.

A forradalom napjainak utolsó pillanatában Vörös Jenő és Bertalan Lajos újságírók új lapot alapítottak *Hazánk* néven. Az újság címében és irányvonalában is híven követni akarta az 1800-as évek közepén dr. Kovács Pál által szerkesztett *Hazánkat*, mely a győri Väterland magyarosításából eredt és Petőfi Sándor is írt bele. Az első szám címében jelmondatként állt: „Ne bántsd a magyart!” A megszállókat így szólította fel: „Menjetek haza, legyetek szabadok Ti is!” Az első szám november 4-én jelent meg, abban az időben, amikor a szovjet tankok újra előzönlöttek Győr város utcáit. A régi rend hívei a szoldateszka segítségével visszazerezték hatalmukat, megkezdődött a megtorlás. Tihanyi Árpád tanárt, Földes Gábor színházi főrendezőt felakasztották, Szigethy Attila a letartóztatáskor öngyilkos lett, számos munkástanács-tagot súlyos börtönre ítélték. A régi rend még sokáig vívta harcát a munkástanácsokkal, míg megerősödött, de ez már egy másik tanulmány témája.

Veszprémi György

Százharminc éves a kisvárdai nyomdászat

Magyarországon a kiegyezést követően lendületes fejlődésnek indult a nyomdászat, a könyvkereskedelem, a hírlapirodalom. 1867-ben a királyság területén 87 városban 165 könyvárus volt, 1894-ben pedig 186 településen 446 könyvkereskedő kínálta termékeit.

E tények ismeretében még inkább figyelemre méltó, hogy Kisvárdán már 1866-ban megkezdte működését az első nyomda. A tulajdonos, Berger Ignác valószínűleg mint vállalkozó telepedett meg a városban. Erre utal az, hogy B. I. halotti anyakönyvében az anyja neve helyén az a bejegyzés áll, hogy „Ismeretlen”. Atyját Berger Ábrahámnak hívták, az ő fiaként jött 1840-ben a világra Kisvárdára első nyomdásza.

Berger üzeme a kezdeti években csak aprónyomtatványokat készített, ez azonban kevésnek bizonyult az üzem fennmaradásához. A tulajdonos, mint a Magyar Könyvkereskedők Egyletének tagja, a regényirodalom alkotásait kínálta az olvasóknak, s ezt a tevékenységét később mint a Révai Testvérek bizományosa folytatta.

Berger Ignác üzleti érzékéről egy hirdetése ad képet: „...*könyv, mű, zenemű, papír, író- és rajzszer kereskedő, könyvnyomda-tulajdonos Kisvárdán, ajánlja dísan felszerelt raktárát, mindennemű dísz, közérdekű és szakművekben (imakönyvekben, tankönyvekben, ifjúsági iratokban stb.) magyar, német és francia nyelven, nagy papír üzletkönyv, író és rajzszerraktárát. Készít olcsón mindennemű könyvnyomdai nyomtatványokat, eljegyzési kártyákat, meghívókat, névjegyeket, számlákat, levélpapírokat, borítékokat, nagyobb munkálatokat. Elvállal litographiai munkákat. Bárhol és bárki által hirdetett művek, folyóiratok és hírlapok eredeti árakban szerezhetők be. Jegyzői, ügyvédi és lelkészi nyomtatványok nagy raktára. Képes levelezőlap újdonságok!*”

A fejlődésnek indult városi élet igényelte ezeket az árucikkeket, a hivatali adminisztráció biztos fogyasztóként jelent meg Berger üzletében. A helyi közigazgatás tőle